

KOMMITTÉN FÖR BARNETS RÄTTIGHETER
40:e sessionen

**GRANSKNING AV DE RAPPORTER SOM KONVENTIONSSTATERNA INGETT ENLIGT
ARTIKEL 44 I KONVENTIONEN**

Slutsatser: Finland

1. Kommittén har granskat Finlands tredje periodiska rapport (CRC/C/129/Add.5) vid sina 1068:e och 1069:e möten (se CRC/C/SR.1068 och 1069) den 22 september 2005 och har vid sitt 1080:e möte den 30 september 2005 antagit följande slutsatser.

A. Inledning

2. Kommittén välkomnar konventionsstatens tredje periodiska rapport och de skriftliga svaren på frågelistan (CRC/C/Q/FIN/3), vilket gav kommittén en klar uppfattning av barns situation i Finland. Kommittén uppskattade närvaron av den tvärsektoriella delegationen som tillhandahöll ytterligare information.

B. Vidtagna uppföljningsåtgärder och uppnådda framsteg i konventionsstaten

3. Kommittén noterar med uppskattning

- a) att riktlinjer för intervjuer med underåriga antagits i mars 2002,
- b) att en barnombudsmannatjänst inrättats i september 2005,
- c) att en nationell handlingsplan "Ett Finland för barnen" antagits 2005,
- d) att en handlingsplan mot människohandel färdigställdes den 31 mars 2005.

4. Kommittén välkomnar också ratificeringen av

- a) Fakultativa protokollet till konventionen om barnets rättigheter om indragning av barn i väpnade konflikter 10.5.2002,
- b) ILO-konventionen (nr 182) om förbud mot och omedelbara insatser för att avskaffa de värsta formerna av barnarbete 17.1.2000,
- c) Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen 29.12.2000.

C. Huvudsakliga problemområden och rekommendationer

1. Allmänna genomförandeåtgärder
(art. 4, 42 och 44.6 i konventionen)

Tidigare rekommendationer av kommittén

5. Kommittén noterar med tillfredsställelse att många problemområden och rekommendationer (CRC/C/15/Add.132, 16.10.2000) som fastställdes i samband med granskningen av konventionsstatens andra rapport (CRC/C/70/Add.3) har beaktats genom lagstiftnings- och förvaltningsåtgärder samt andra åtgärder. Kommittén beklagar dock att ett antal problem och rekommendationer har åtgärdats på ett otillfredsställande sätt eller endast delvis, bl.a. en samordnad barnpolitik, våld mot barn, inbegripet sexuella övergrepp, och barn som hör till etniska minoriteter.

6. Kommittén uppmanar enträget konventionsstaten att vidta alla nödvändiga åtgärder för att ta itu med de rekommendationer i den andra periodiska rapportens avslutande kommentarer som ännu inte har genomförts och att åtgärda de problem som uttrycks i de avslutande kommentarerna i denna tredje periodiska rapport.

Samordning/Nationell handlingsplan

7. Kommittén noterar flera program som strävar efter ett fullständigare genomförande av barnets rättigheter och välkomnar den övergripande nationella handlingsplanen "Ett Finland för barnen" som bygger på slutdokumentet "En värld för barnen" som antogs av generalförsamlingen under specialsessionen i maj 2002. Kommittén anser dock att de två planerna inte är väl samordnade.

8. Kommittén rekommenderar att konventionsstaten

- a) **säkerställer en tydlig orientering av den nationella handlingsplanen i riktning mot barnets rättigheter så som de anges i konventionen,**
- b) **tillhandahåller en lämplig budget för genomförandet,**
- c) **samordnar alla andra handlingsplaner och program med den nationella handlingsplanen för att undvika att genomförandet av barnets rättigheter blir fragmentariskt,**
- d) **ger den nya barnombudsmannen i uppdrag att ha tillsyn över den nationella handlingsplanen och utvärdera framstegen.**

Oberoende tillsyn

9. Kommittén välkomnar inrättandet av tjänsten som barnombudsman i september 2005 och tillsättandet av en delegation för att bistå ombudsmannen. Delegationen representerar sakkunskap inom olika områden och även frivilligorganisationer är företrädare i den. Kommittén noterar dock att barnombudsmannens uppdrag huvudsakligen fokuserar på arbete som främjar genomförandet av konventionen och på rådgivande tjänster. Uppdraget omfattar däremot inte individuella fall vilka fortsättningsvis sorterar under riksdagens justitieombudsman.

10. Kommittén rekommenderar att

- a) **barnombudsmannens uppdrag utvidgas i enlighet med den allmänna kommentaren nr 2 om oberoende människorättsorganisationers roll (2002), inbegripet möjligheten att ta emot och undersöka klagomål från barn,**
- b) **konventionsstaten bidrar med tillräckliga personalresurser och ekonomiska resurser till barnombudsmannens kontor för att möjliggöra effektiv tillsyn över genomförandet av konventionen i hela landet,**
- c) **barnombudsmannens årsrapport inges till och debatteras i riksdagen tillsammans med information om åtgärder som regeringen avser att vidta för att genomföra rekommendationerna.**

Resurser för barnen

11. Kommittén delar konventionsstatens oro över att det – p.g.a. de lokala myndigheternas omfattande självbestämmanderätt och självständighet – behövs nyordning för att säkerställa lika resurser för barnen och tillgång till tjänster i hela landet.

12. Kommittén rekommenderar att konventionsstaten gör en utredning för att bedöma och analysera de resurser som tillhandahålls barnen och fortsätter, när det behövs, att vidta effektiva åtgärder för att garantera lika tillgång till tjänster för alla barn, oberoende av deras hemkommun.

Insamling av data

13. Kommittén noterar med oro att insamlandet av barnstatistik saknar samordning och regelbundenhet, särskilt med hänsyn till de mest utsatta barngrupperna, t.ex. handikappade barn, asylsökande barn, barn i konflikt med rättvisan, barn som tillhör minoriteter.

14. Kommittén rekommenderar att konventionsstaten fortsätter sitt arbete med att ta fram ett system för datainsamling som omfattar alla områden, särskilt i fråga om de mest utsatta barngrupperna, för att möjliggöra en ingående analys av deras levnadsförhållanden och genomförandet av deras rättigheter.

Utbildning i/spridning av konventionen

15. Kommittén noterar att spridningen av information om konventionen i stor utsträckning är beroende av det civila samhället och är oroad över att konventionen knappast alls finns tillgänglig på minoritets- och invandrarspråk. Kommittén är dessutom oroad över att utbildning om konventionen för yrkesgrupper som arbetar med barn och för barn fortsättningsvis är otillräcklig.

16. Kommittén uppmuntrar konventionsstaten att ytterligare sprida konventionen, inbegripet genom skolornas läroplaner, med särskild hänsyn till spridningen bland utsatta grupper som invandrare, urfolk, etniska minoriteter och språkminoriteter, och att fortsätta arbetet med att tillhandahålla lämplig och systematisk utbildning och upplysning om barnets rättigheter för yrkesgrupper som arbetar med och för barn.

2. Allmänna principer

(art. 2, 3, 6 och 12 i konventionen)

Icke-diskriminering

17. Kommittén välkomnar ikraftträdandet av lagen om likabehandling i februari 2005, men uttrycker oro över att invandrare och andra minoritetsgrupper, särskilt romer, fortfarande möter diskriminerande och främlingsfientliga attityder samt faktisk diskriminering i det dagliga livet och över att detta håller på att öka bland unga människor.

18. I enlighet med artikel 2 i konventionen rekommenderar kommittén att konventionsstaten skall fortsätta och intensiviera sina insatser för att förhindra och eliminera alla former av diskriminering av barn, inbegripet romer och barn med utländsk bakgrund, och särskilt uppmärksamma unga människors fostran vad gäller diskriminerande attityder.

19. Kommittén vill också att konventionsstaten i sin följande periodiska rapport tar in särskild information om de relevanta åtgärder och program angående konventionen om barnets rättigheter som konventionsstaten har vidtagit för att följa upp förklaringen och handlingsprogrammet som antogs vid Världskonferensen 2001 mot rasism, rasdiskriminering, främlingsfientlighet och relaterad intolerans och även beaktar den allmänna kommentaren nr 1 i artikel 29.1 i konventionen (utbildningens syfte).

Barnets bästa

20. Kommittén noterar att principen om barnets bästa ofta beaktas i lagstiftningen, inbegripet t.ex. det uttryckliga beaktandet av barns särskilda situation i 6 § i den nya utlänningslagen, men kommittén känner trots detta oro över att principen inte är adekvat respekterad och genomförd i praktiken inom alla politikområden som berör barn.

21. **Kommittén rekommenderar att konventionsstaten intensifierar sina insatser för att säkerställa att den allmänna principen om barnets bästa omfattas, är lämpligt integrerad och genomförd i alla rättsliga bestämmelser och i rättsliga och administrativa beslut samt i projekt, program och tjänster som berör barn direkt eller indirekt.**

Respekt för barnets åsikter

22. Kommittén noterar informationen om bestämmelserna om barnets rätt att höras i rättsliga förfaranden, t.ex. i fråga om omhändertagande eller barnskyddsåtgärder, men är oroad över att det endast är barn som är 15 år eller äldre som har rätt att bli direkt hörda av domaren/rätten. I fråga om yngre barn är det domaren som avgör om barnet skall höras och barnets åsikter meddelas rätten genom en tredje part. Ibland sker detta utan att barnet har hörts av denna tredje part.

23. **Kommittén rekommenderar att konventionsstaten vidtar lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder för att garantera att artikel 12 i konventionen genomförs fullt ut, särskilt barnets rätt att uttrycka sina åsikter direkt inför domaren när det gäller avgöranden i rättsliga och/eller administrativa förfaranden som är relevanta för barnet.**

3. Medborgerliga rättigheter och friheter

(art. 7, 8, 13–17 och 37 a i konventionen)

Tillgång till information

24. Kommittén välkomnar konventionsstatens arbete på detta område, inbegripet lagen om yttrandefrihet i masskommunikation (460/2003), men känner oro över att barn utsätts för våld, rasism och pornografi, särskilt via internet.

25. **Kommittén rekommenderar att konventionsstaten intensifierar sina åtgärder för att effektivt skydda barn mot att utsättas för våld, rasism och pornografi genom mobil teknik, videofilm, spel och annan teknik, inbegripet internet. Kommittén föreslår också att konventionsstaten utvecklar program och strategier för användningen av mobil teknik, mediereklam och internet för att öka medvetenheten bland såväl barn som föräldrar angående information och material som är skadliga för barns välbefinnande. Konventionsstaten uppmuntras att ta fram överenskommelser och projekt i samråd med journalister och medierna i syfte att skydda barn från att utsättas för skadlig information i medierna och förbättra kvaliteten på information till dem.**

4. Familjemiljö och alternativ vård

(art. 5. 18.1–2, 9–11, 19–21, 25, 27.4 och 39 i konventionen)

Föräldraansvar

26. Kommittén noterar de utdragna vårdnadstvister i Finland som kan ha negativa effekter på barnen.

27. **Kommittén rekommenderar att vårdnadstvister avgörs inom skälig tid och att stöd från yrkesutbildad personal ingår i det stöd som ges till familjer där föräldrarna är frånskilda.**

Alternativ vård

28. Kommittén noterar att barn ofta placeras i alternativ vård utan lämplig hänsyn till deras åsikter och kommittén uttrycker oro över att myndigheterna inte alltid stödjer det grundläggande upprätthållandet av kontakter mellan förälder och barn på lämpligt sätt. Kommittén noterar det nya

utvecklingsprogrammet för barns välfärd, men upprepar trots det sin tidigare oro över det ökande antalet omhändertagna barn i alternativ vård.

29. Kommittén rekommenderar att konventionsstaten angriper de grundläggande orsakerna till att ett ökande antal barn placeras i alternativ vård, inbegripet adekvat stöd till föräldrarna. Konventionsstaten bör också säkerställa att barn som växer upp på institution bor i små grupper och får individuella omsorger.

30. Kommittén rekommenderar också att konventionsstaten tar tillräcklig hänsyn till barnens åsikter i varje avgörande om deras placering i alternativ vård. Dessutom rekommenderar kommittén att förhållandet mellan förälder och barn inte skall påverkas negativt av omhändertagandet.

Våld, övergrepp och vanvård

31. Kommittén lovordar antivåldskampanjen 1997–2002 och dess andra fas 2004–2007, men delar samtidigt den oro som riksdagens ombudsman uttryckt över att våld mot barn och sexuella övergrepp inom familjen är ett av de allvarligaste hindren för att barnets rättigheter skall kunna genomföras fullt ut i Finland.

32. I ljuset av artikel 19 i konventionen rekommenderar kommittén konventionsstaten att

- a) främja upplysnings- och utbildningskampanjer som avser att höja medvetandenivån även hos barn i syfte att förhindra och bekämpa alla former av övergrepp mot barn,**
- b) öka sitt bidrag till och sitt samarbete med den avgiftsfria nationella telefonlinjen för barn och unga,**
- c) främja åtgärder som uppmuntrar till att fall av övergrepp mot barn rapporteras, inbegripet möjligheter till detta även för barn i alternativ vård, och åtgärder som gör det möjligt att lagföra dem som gjort sig skyldiga till sådana övergrepp,**
- d) fortsätta att tillhandahålla vård, full fysisk och psykisk rehabilitering och reintegration för barn som utsatts för våld.**

33. I samband med generalsekreterarens pågående utredning av frågan om våld mot barn (A/RES/56/138) och det tillhörande frågeformuläret till regeringen uttrycker kommittén sin erkänsla för konventionsstatens skriftliga svar på frågeformuläret och dess deltagande i det regionala samrådet för Europa och Centralasien i Slovenien den 5–7 juli 2005. Kommittén rekommenderar att konventionsstaten använder resultaten från mötet som ett verktyg för att tillsammans med det civila samhället vidta åtgärder för att säkerställa att varje barn skyddas mot alla former av fysiskt, sexuellt eller psykiskt våld och för att intensifiera konkreta och när det är lämpligt tidsbundna åtgärder för att förhindra och svara på sådant våld och sådana övergrepp.

5. Grundläggande hälsa och välfärd

(art. 6, 18.3, 23, 24, 26, 27.1–3 i konventionen)

Hälsa och tillgång till hälsovårdstjänster

34. Kommittén uttrycker sin oro över den ökade alkoholkonsumtionen bland barn och för det ökande antalet fall av övervikt och fetma.

35. I ljuset av kommitténs allmänna kommentar nr 4 om ungas hälsa (2003) rekommenderar kommittén konventionsstaten att intensifiera arbetet med barns och ungas hälsa, särskilt barns användning av alkohol, och att arbeta vidare med sina hälsoprogram som bör syfta till bl.a. att främja en hälsosam livsstil bland unga.

36. Kommittén uttrycker sin erkänsla för konventionsstatens insatser på området, men är fortfarande bekymrad över det stora antalet självmord bland unga.

37. Kommittén rekommenderar att konventionsstaten skall intensifiera sina åtgärder för att förhindra självmord bland unga och stärka sina tjänster inom den mentala hälsovården.

38. Kommittén uttrycker också oro över informationen att hyperaktivitetssyndrom och uppmärksamhetsstörningar (ADHD och ADD) feldiagnostiseras, vilket leder till överanvändning av psykostimulantia trots de ökande bevisen på dessa läkemedels skadliga effekter.

39. Kommittén rekommenderar mera forskning kring diagnostiseringen och behandlingen av ADHD och ADD, inbegripet eventuella negativa effekter av psykostimulantia på barns fysiska och psykiska välbefinnande, och att andra former att hantera och behandla dessa beteendestörningar skall användas i så stor utsträckning som möjligt.

Levnadsstandard

40. Kommittén välkomnar det nationella handlingsprogrammet mot fattigdom och social utslagning 2003–2005, men känner oro över det ökande antalet barnfamiljer som lever i fattigdom och över att det ekonomiska biståndet och stödet inte alltid har hållit jämna steg med den ekonomiska tillväxten.

41. Kommittén rekommenderar att konventionsstaten effektivt genomför sitt nationella handlingsprogram mot fattigdom och social utslagning och förbättrar sitt stöd till familjer som har det ekonomiskt svårt, genom ekonomiskt stöd och andra former av hjälp för att säkerställa att fattigdomen minskar och barnen skyddas mot de negativa effekterna som ekonomiska svårigheter har på deras utveckling.

6. Utbildning, fritid och kulturverksamhet

(art. 28, 29 och 31 i konventionen)

42. Kommittén noterar konventionsstatens arbete på området, men uttrycker oro över det stora antalet romska barn som avbryter sin skolgång och över de romska barnens svårigheter att få utbildning, vilket har negativa konsekvenser på deras utveckling och framtida arbetsmöjligheter. Kommittén noterar också med oro bristen på lärare och förskolematerial på romani.

43. Kommittén rekommenderar att konventionsparten vidtar alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att artiklarna 28 och 29 i konventionen genomförs fullt ut för alla barns vidkommande i hela landet, inbegripet barn som tillhör de mest utsatta grupperna, t.ex. romska barn.

44. Kommittén välkomnar att undervisning i mänskliga rättigheter har integrerats i de nationella läroplanerna för låg- och högstadieskolan, men uttrycker oro över att alla barn kanske inte erhåller undervisning i mänskliga rättigheter, inbegripet undervisning i barnets rättigheter, eftersom medtagandet av detta ämne i undervisningen fortfarande i sista hand är beroende av läraren.

45. Kommittén rekommenderar att konventionsstaten skall utreda omfattningen av utbildningen i mänskliga rättigheter i skolorna och säkerställa att alla barn inte bara undervisas i mänskliga rättigheter utan också involveras i praktiska projekt hemma, i skolan och i samhället om människorättsstandarder och värderingar.

46. Kommittén välkomnar de åtgärder som konventionsstaten vidtagit för att tackla våld och mobbning i skolorna, inbegripet kravet att varje skola skall utarbeta en handlingsplan mot våld och mobbning, men

känner oro över att våld och mobbning fortfarande förekommer rätt allmänt, särskilt mot handikappade barn och barn med handikappade föräldrar.

47. Kommittén rekommenderar att konventionsstaten fortsätter att vidta lämpliga åtgärder som engagerar barnen i kampen mot mobbning och våld i skolorna, inbegripet periodiska kartläggningar bland elever, personal och föräldrar om kamratskapet i skolan. Särskild vikt bör läggas vid mobbning och våld mot handikappade barn och barn med handikappade föräldrar.

7. Särskilda skyddsåtgärder (art 22, 38, 39, 40, 37 b–d, 32–36 i konventionen)

Asylsökande barn

48. Kommittén noterar att en ändring av lagen om främjande av invandrares integration samt om mottagande av asylsökande som införlivar rådets direktiv 2003/9/EG har antagits i juni 2005 för att förbättra asylsökande barns rättsliga ställning och säkerställa att deras behov blir bättre uppmärksammade. Kommittén känner dock oro över att det s.k. "påskyndade förfarandet" som gäller för vissa kategorier av asylsökande enligt gällande utlänningslag kan ha negativa konsekvenser på barn.

49. Kommittén välkomnar att handläggningstiden för ansökningar av ensamkommande barn har förkortats avsevärt, men är fortfarande oroad över att tiden för familjeåterförening är alltför lång.

50. Kommittén rekommenderar att konventionsstaten säkerställer att det s.k. "påskyndade förfarandet" respekterar korrekt rättsförfarande och de asylsökandes rättssäkerhet.

51. Kommittén rekommenderar också att konventionsstaten handlägger ansökningar om familjeåterförening på ett positivt, humant och snabbt sätt i enlighet med artikel 10 i konventionen.

Sexuellt utnyttjande och människohandel

52. Kommittén välkomnar de nyligen gjorda ändringarna av strafflagen varigenom människohandel infördes som ett brott i finsk lagstiftning samt även den nationella planen mot sexuellt utnyttjande av barn i kommersiellt syfte 2000 och den nationella planen mot människohandel 2005, men känner oro över informationen att människor, även barn, fortsätter att vara föremål för handel till och genom Finland.

53. I ljuset av artikel 34 och andra likartade artiklar i konventionen rekommenderar kommittén att konventionsstaten fortsätter att förbättra sina insatser för att identifiera, förhindra och bekämpa handel med barn för sexuella ändamål och annan exploatering. Dessutom rekommenderar kommittén att konventionsstaten skall

a) överväga att bli part till protokollet om förebyggande, bekämpande och bestraffande av handel med människor, särskilt kvinnor och barn, till Förenta nationernas konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet,

b) överväga att bli part till den internationella konventionen om migrerande arbetstagares och deras familjers rättigheter.

Rättskipning rörande ungdomsbrottslighet

54. Kommittén uttrycker oro över att

a) barn kan dömas till ovillkorligt fängelse om brottet är särskilt grovt,

b) konventionsstaten har hållit kvar sin reservation till artikel 10.2 b och 10.3 i den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, vilket kan försvåra att artikel 37 c i barnkonventionen genomförs fullt ut.

55. Kommittén rekommenderar att konventionsstaten ser till att systemet för rättskipning rörande ungdomsbrottslighet till fullo överensstämmer med konventionen, särskilt artiklarna 37, 40 och 39, och med andra FN-standarder på området, inbegripet Förenta nationernas minimistandardregler för rättskipning rörande ungdomsbrottslighet (Pekingreglerna), Förenta nationernas riktlinjer för förhindrande av ungdomsbrottslighet (Riyadhriktlinjerna) Förenta nationernas regler för skydd av frihetsberövade ungdomar och Wienriktlinjerna för åtgärder avseende barn inom det straffrättsliga systemet samt kommitténs rekommendationer från dess allmänna debatt om rättskipning rörande unga (CRC/C/46, § 203–238). I detta syfte rekommenderar kommittén att konventionsstaten särskilt

a) fortsätter att vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att personer under 18 år berövas sin frihet som en sista åtgärd och för en så kort tid som möjligt och att de hålls åtskilda från vuxna,

b) överväger att ta tillbaka sin reservation till artikel 10.2 b och 3 i den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter för att säkerställa att konventionen genomförs fullt ut.

Barn som hör till minoritetsgrupper

56. Kommittén uttrycker oro över den bristande jämlikheten mellan finska barn och romska barn, vilket har allvarliga konsekvenser för de romska barnen fulla åtnjutande av sina rättigheter, särskilt vad gäller boende och undervisning.

57. Kommittén rekommenderar att konventionsstaten fortsätter att vidta åtgärder för att främja social integration av romska barn och för att bekämpa deras marginalisering och stigmatisering. Dessutom måste ytterligare åtgärder vidtas för att säkerställa att romska barn kan åtnjuta rättigheterna i konventionen fullt ut, särskilt vad gäller deras tillgång till utbildning och hygglig levnadsstandard.

8. Fakultativa protokollet till konventionen om barnets rättigheter

58. Kommittén välkomnar konventionsstatens försäkran under dialogen om den kommande ratifikationen av det fakultativa protokollet om barnhandel, barnprostitution och barnpornografi, till konventionen om barnets rättigheter.

59. Kommittén rekommenderar att konventionsstaten snarast möjligt tillträder det fakultativa protokollet om barnhandel, barnprostitution och barnpornografi, till konventionen om barnets rättigheter.

9. Uppföljning och spridning

Uppföljning

60. Kommittén rekommenderar att konventionsstaten vidtar alla lämpliga åtgärder för att säkerställa ett fullt genomförande av dessa rekommendationer, bl.a. genom att överlämna dem till regeringens medlemmar, riksdagen och kommunstyrelser och kommunfullmäktige, när så är lämpligt, för övervägande och fortsatta åtgärder.

Spridning

61. **Kommittén rekommenderar också att den tredje periodiska rapporten och konventionsstatens skriftliga svar tillsammans med kommitténs rekommendationer (avslutande kommentarer) skall göras tillgängliga för allmänheten, frivilligorganisationer, ungdomsgrupper och barn via, men inte uteslutande genom, internet, i syfte att skapa debatt och medvetenhet om konventionen, dess genomförande och tillsyn.**

10. Nästa rapport

62. **Kommittén uppskattar att konventionsstaten rapporterar regelbundet och i tid och uppmanar konventionsstaten att inkomma senast den 19 juli 2008 med sin fjärde periodiska rapport, som inte bör vara längre än 120 sidor (se CRC/C/118).**